

BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIDA AXBOROT- KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Alimova Gulnoza Nurullayevna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18403169>

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda AKT vositalaridan foydalanishning samaradorligi tahlil qilingan. Shuningdek, AKTning ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni, afzalliklari, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, boshlang'ich ta'lim, raqamli ta'lim, interfaol dars, multimedia, o'quvchi faolligi.

Zamonaviy jamiyatning jadal rivojlanishi ta'lim tizimiga ham yangi talablarni qo'yimoqda. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha sohalariga, jumladan ta'lim jarayoniga ham chuqur kirib kelmoqda. Shu nuqtayi nazardan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Boshlang'ich ta'lim umumiy ta'lim tizimining poydevori bo'lib, aynan shu bosqichda o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan munosabati, mustaqil fikrlash ko'nikmalari va axborot bilan ishlash madaniyati shakllanadi. AKT vositalaridan foydalanish esa ushbu jarayonni yanada samarali va qiziqarli tashkil etishga yordam beradi.

Asosiy qism

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari tushunchasi va mazmuni

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari — bu axborotni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va uzatishga xizmat qiluvchi texnik hamda dasturiy vositalar majmuasidir. Ta'lim jarayonida AKT quyidagi vositalarni o'z ichiga oladi:

kompyuter va planshetlar;

interfaol doskalar;

multimedia taqdimotlari;

elektron darsliklar;

internet resurslari va ta'lim platformalari.

AKTdan foydalanish ta'limni an'anaviy usullardan zamonaviy, interfaol shaklga o'tkazishga xizmat qiladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari va AKTning o'rni

Boshlang'ich sinf o'quvchilari axborotni ko'proq ko'rish va eshitish orqali qabul qiladilar. Ular uchun rangli tasvirlar, animatsiyalar va videomateriallar katta qiziqish uyg'otadi. Shu sababli AKT vositalari dars jarayonida o'quvchilarning diqqatini jamlash, mavzuni tushunishni osonlashtirish va bilimlarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

Boshlang'ich ta'limda AKTdan foydalanishning afzalliklari

Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish quyidagi afzalliklarni beradi:

O'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi

Interfaol va multimedia materiallar o'quvchilarning darsga faol ishtirokini ta'minlaydi.

Bilimlarni chuqur va mustahkam o'zlashtirishga yordam beradi

Vizual va audio axborot orqali berilgan bilimlar uzoq muddat xotirada saqlanadi.

Mustaqil va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi

Elektron topshiriqlar o'quvchining mustaqil ishlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Individual yondashuv imkonini yaratadi

Har bir o'quvchining qobiliyatiga mos topshiriqlar berish mumkin.

Ta'lim samaradorligini oshiradi

Dars jarayoni samarali va maqsadga yo'naltirilgan holda tashkil etiladi.

Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish shakllari

Boshlang'ich ta'lim jarayonida AKTdan quyidagi shakllarda foydalanish mumkin:

yangi mavzuni multimedia taqdimotlar orqali tushuntirish;

interfaol doska yordamida mashqlar bajarish;

elektron testlar orqali bilimlarni baholash;

o'quv videolari va animatsiyalar asosida dars o'tish;

mustaqil ishlash uchun elektron topshiriqlar berish.

Boshlang'ich ta'limda AKTdan foydalanishda yuzaga keladigan muammolar

AKTdan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud:

texnik vositalarning yetishmasligi;

o'qituvchilarning AKT bo'yicha bilim va ko'nikmalarining yetarli emasligi;

o'quvchilarning kompyuter bilan ishlash vaqtining me'yoridan oshib ketishi.

Ushbu muammolarni hal etish uchun o'qituvchilarning malakasini oshirish, texnik bazani mustahkamlash va AKTdan oqilona foydalanish zarur.

O'qituvchining aktdan foydalanishdagi roli

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi AKTdan foydalanishda asosiy yetakchi hisoblanadi. O'qituvchi AKT vositalarini dar

s maqsadiga muvofiq tanlashi, ularni pedagogik jihatdan to'g'ri qo'llashi va o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olishi lozim.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. AKT asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatini rivojlantiradi. Shu bois, boshlang'ich ta'limda AKTdan samarali va maqsadli foydalanish bugungi kunning dolzarb pedagogik vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: TDPU, 2016.
3. To'raqulov X.A. Pedagogika. — Toshkent: O'qituvchi, 2015.
4. Jo'rayev R.X. Ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar. — Toshkent, 2018.
5. Qodirova F.R. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
6. Sayidahmedov N.S. Yangi pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: Fan, 2014.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasiga oid farmon va qarorlari.
8. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. — Toshkent, 2020.
9. Boshlang'ich ta'lim uchun Davlat ta'lim standarti. — Toshkent, 2021.
10. Rasulova M.M. Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish metodikasi. — Toshkent, 2019.
11. Xudoyberdiyev A.X. Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. — Toshkent, 2018.
12. Abdullayeva D.Sh. Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvlar. — Toshkent, 2020.
13. Internet manbalari: Ziyonet ta'lim portali materiallari.
14. Elektron darsliklar va metodik qo'llanmalar (boshlang'ich ta'lim fanlari bo'yicha).

15. UNESCO. Information and Communication Technology (ICT) in Education. — Paris, 2019.
16. Anderson J. ICT Transforming Education: A Regional Guide. — UNESCO Bangkok, 2020.
17. Kozma R.B. Technology, Innovation, and Educational Change. — Washington, 2018.
18. Plomp T., Law N. Educational Technology and Teacher Education. — Springer, 2017.
19. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. — Москва: Академия, 2015.
20. Роберт И.В. Информационные технологии в образовании. — Москва, 2016.